

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, [23 marca 2017 r.]

Adam Bodnar

III.7061.11.2017.EP

**Pan
Jan Józef Kasprzyk
p.o. Szefa Urzędu do Spraw
Kombatantów i Osób
Represjonowanych
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa**

Uprzejmie informuję, że w trakcie niedawno odbytego spotkania regionalnego w Bydgoszczy jeden z uczestników należący do Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę zwrócił się do Rzecznika z prośbą o zbadanie losów projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym dla małoletnich ofiar wojny 1939-1945.

Należy przypomnieć, że sprawa przyznania świadczeń dla małoletnich ofiar wojny 1939-1945 była już wielokrotnie przedmiotem prac Sejmu w poprzednich kadencjach.

Przedłożony Sejmowi IV kadencji w 2003 r. senacki projekt ustawy o świadczeniu pieniężnym dla małoletnich ofiar wojny 1939-1945 (druk nr 1670) został przez Radę Ministrów oceniony negatywnie.

Kolejne próby przyznania małoletnim ofiarom wojny rekompensaty finansowej za podleganie represjom w okresie drugiej wojny światowej podejmowane z inicjatywy posłów, które zostały wniesione do Sejmu V kadencji w 2006 r. (druk nr 1019 i nr 1022) zostały przez Radę Ministrów zaopiniowane negatywnie. Również wniesiony w 2007 r. do Sejmu VI kadencji poselski projekt ustawy o świadczeniu pieniężnym dla małoletnich ofiar wojny 1939-1945 oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 634) nie zyskał akceptacji Rady Ministrów.

Analogiczne rozwiązania jak poprzednio wniesione poselskie projekty, zawierał projekt grupy posłów w 2012 r. wniesiony do Sejmu VII kadencji (druk 431).

Projekt ten przewidywał świadczenie pieniężne dla osób, które nie mając ukończonych 16 lat wykonywały w czasie II wojny światowej prace przymusowe na rzecz III Rzeszy lub Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Świadczenie wynosiłoby 9,80 zł za każdy pełny miesiąc podlegania represjom, ale nie więcej, niż 195,67 zł. i byłoby waloryzowane na zasadach powszechnych. Świadczenie pieniężne przysługiwałoby wyłącznie osobom, które nie mają ustalonego prawa do dodatku kombatanckiego, świadczenia w wysokości dodatku kombatanckiego albo dodatku za tajne nauczanie.

Osobom uprawnionym do projektowanego świadczenia oraz do istniejącego już dodatku lub świadczenia dla osób deportowanych do pracy przymusowej, osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianych w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych – przysługiwałoby jedno świadczenie lub jeden z dodatków, tj. wyższy lub wybrany przez osobę uprawnioną.

Świadczenie przyznawane byłoby decyzją Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie wniosku osoby zainteresowanej oraz dowodów i dokumentów potwierdzających rodzaj i okres represji. Świadczenie byłoby wolne od podatku dochodowego od osób fizycznych i byłoby wypłacane przez właściwy organ emerytalno - rentowy. Powyższą ustawą zostałyby objęta stosunkowo niewielka liczba przyszłych beneficjentów, (około 50 tysięcy osób), a poniesione wydatki z tego tytułu dla budżetu państwa związane z funkcjonowaniem ustawy kształtowałyby się w przedziale 60-90 mln. zł.

Projekt ten został odrzucony przez Radę Ministrów m.in. z tym uzasadnieniem, że prawo do takiego świadczenia mają już zarówno osoby deportowane do pracy przymusowej z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych oraz osoby osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich w okresie wojny w latach 1939 – 1945, na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz.U. z 2014 r. poz. 1001), jak i prawo do takiego świadczenia mają także – na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1373) – żołnierze zastępczej służby wojskowej i żołnierze wcielani do brygad „Służby Polsce” przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych. Ponadto osoby, które nie mając 16 lat i nie będąc deportowane, świadczyły prace na rzecz III Rzeszy, otrzymały już stosowne świadczenia ze środków Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie.

Mając na uwadze powyższe, w związku z tym, że osoby zainteresowane wciąż zgłaszają się w tej sprawie do Rzecznika, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia

15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.)
uprzejmie proszę Pana Ministra o informację, czy obecnie są podejmowane jakieś nowe
inicjatywy mające na celu ponowne uregulowanie przedstawionej kwestii świadczenia
pieniężnego przysługującego małoletnim ofiarom wojny 1939-1945.

(-)[*Adam Bodnar*]